

fattelse. Ved Siden heraf har det ogsaa forekommet mig, som om det ikke vilde være uden al Interesse, at der i Betænkningen fremkom en Udtalelse fra et Landbrugsstands-punkt, al den Stund Betænkningens Bilag indeholder saa mange saadanne fra andre Næringer, at det næsten kunde betragtes som et Savn — om ikke et Særshyn — at vort Lands vigtigste Erhverv ikke ogsaa lod sine Ønsker komme til Orde.

Hvorvel selv Landbrugere og valgt af Landbrugere kunde jeg dog savne fornøden Bemyndigelse til her at optræde som særlig Repræsentant for Landbruget, og jeg fralægger mig derfor strax enhver Prætension om at tale paa Standens Vegne; men dette forhindrer jo ingenlunde at jeg støtter mig til Udtalelser, der ere fremkomne fra en Side, som de Færreste ville nægte tilstrækkelig Kompetence og endnu Færre fratjende Ret som ogsaa Pligt til at udtale sig om Spørgsmaalet, nemlig: „det Kongelig Danske Landhusholdningselskab“. Under Selvfabets Auspicer er der, som vistnok vil vides, for et Par Aar siden bleven udarbejdet en Betænkning over en forestaaende Toldreform. Denne Betænkning anstiller almindelige Betragtninger og opstiller ledende Grundfætninger for vort Lands Toldlovgivning, af hvilke man tillader sig her i Uddrag at hidfætte adskillige, ikke blot fordi jeg fuldtud kan slutte mig til dem, men endnu mere fordi man kan gaa ud fra, at de ville have en større Vægt end den, der i Reglen tillægges Udtalelser fra et enkelt Udvalgsmedlem. I nævnte Betænkning udtales saaledes Side 6—7:

„Ved den kommende Toldrevision tro vi, at det paa den ene Side — ikke blot for Industriens og Haandværkets, men ogsaa for Landbrugets Skyld — ikke gaar an radikalt at bryde med Beskyttelsen, hvad nedenfor skal paavises, medens Landbruget paa den anden Side sikkert har et berettiget Krav paa, at Beskyttelsen bliver fornuftig reguleret. Tidligere Tidens Toldlovgivning har søgt at gjøre Danmark til et Industriland selv paa Omraader, hvor alle naturlige og sunde Betingelser derfor savnedes, og vor nuværende

Toldlovgivning bærer kjendelige Mærker heraf. Den er bygget dels over Hensyn hertil, dels over finantstille Hensyn, hvorimod den kun tager lidet Hensyn til Landets Hovederhverv, Landbruget, der jo dog fremfor noget andet Erhverv skal opretholde Statens økonomiske Balance og derfor, vi gjentage det, har et uomtvisteligt Krav paa, at den økonomiske Lovgivning fortrinnsvis skrives med dets Interesser for Øie.

Imod dette Fortidens Misgreb, med sine tydelige Mærker i den nugældende Toldlovgivning, maa Landbruget da protestere, og protestere ikke blot i sin egen, men i hele Samfundets Interesse. Lige saa vist som en praktisk Mand, der har en flersidig Bedrift, vil søge at støtte og fremme den Del af sin Virksomhed, der udgjør hans Hovedindtægtskilde, efter som dens skyldigste Udvikling fortrinnsvis skal bringe Midlerne hjem til hele Virksomheden, saaledes maa ogsaa den danske Stat fornuftmæssig sige: Landets Hovedkraft i Konkurrencen og Udbærlingen med fremmede Lande ligger i dets Landbrug, der maa derfor sørges for, at dette møder saa kraftigt i Konkurrencen paa det fremmede Marked som muligt, efter som det er dette, der fortrinnsvis skal bringe Pengene hjem til det fælles Bo. Men for at dette skal kunne ske, maa det kunne producere saa billigt som muligt, og dette opnaas bl. A. ved, at Tolden ikke baandlægger og bestatter alle de Nødvendigheds-gjenstande, som det skal bruge i sin Bedrift, og ved at der søges at skaffe det en billig, men selvstændig og dygtig Arbeidskraft, hvilket Første kun naas ved, at Livsvilkårene for Arbejderne blive saa billige som muligt, hvad man ogsaa af humane og sociale Grunde maa anse for ønskeligt. Som en Følge heraf tør Staten som Hovedprincip ikke bestatte Arbejdernes Livsfornødenheder, og hvis den, ledet af andre, f. Ex. finantstille Hensyn, alligevel ser sig nødsaget til at toldbestatte en eller anden af disse Livsfornødenheder, da hør dette, saa vidt det af praktiske Grunde er muligt, ske ved en Værditold, hvorved Arbejderne (som Konsumenter af de simplere, billigere men oftest vægtigere Varer) ville blive saa begunstigede, som de nævnte Hensyn gjøre det muligt.“

Naar denne Udtalelse slutter med en anerkjendelsesværdig Hensyntagen til Arbejdernes Interesser i Toldordningen, findes